

slagsstillernes Mening, at andet Punktum i første Stykke af § 3 ogsaa skal finde Anvendelse paa disse Magesifter, hvilket maaffes, hvis man finder det fornødent, kan siges noget tydeligere. — Der er et Spørgsmaal, som har paatrængt sig mig under disse Forhandlinger, og det er dette: Hvem ejer egentlig Præstegaardsjorderne? For saa vidt jeg forstod den høitærede Kultusminister, betragtede han Præsterne som Gjere (Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Goos]: Det er ikke Tilfældet). Naa, det er ikke Tilfældet. Ja, der var et Udtryk, som lod mig formode dette, men det maa altsaa være Kommunerne eller Staten, som ejer dem. (Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Goos]: Ja, Staten, de kirkelige Fonds). Ja, vi have ved en tidligere Lejlighed haft en Disput om noget lignende. Der var her en ret livlig Debat om, hvem der var Gjere af Skolerne omkring i Landet, Landsby-skolerne. Om jeg ikke tager fejl, blev det forsvaret af den daværende Kultusminister, at det var Staten, der ejede dem, eller i ethvert Tilfælde ikke Kommunerne, medens det fra anden Side blev stærkt betonet, at det var Kommunerne, som ejede dem. Det er maaffes ikke let at sige, om det er Staten som saadan eller de kirkelige Fonds, som eje Præstegaardsjorderne. Jeg tror dette Spørgsmaal fortjener nogen nøjere Underøgelse, og det vil lette Lovens videre Fremgang, om det bliver bragt til Klarhed, og det ogsaa lige over for den Rolle, som Lovforslaget har tildelt Kommunerne, thi uden disses Medvirkning lader dette Forslag sig ikke bringe til Udførelse. — Der er endnu et Spørgsmaal, som er blevet berørt, og som jeg ogsaa kunde ønske at sige et Par Ord om, nemlig, om man uden videre skal gaa til at overlade, hvad der er af overflødig Præstegaardsjord, naar man er enig om, at det er overflødig, saa at adskille det fra Præstegaarden. En Udstyking som den, Lovforslag tilsigter, maa betinges noget af, hvorvidt der i Kommunerne og der omkring er Trang til Oprettelsen af saadanne Husmandslobder, som her er Tale om. Jeg ved ikke, om min Hukommelse forer mig; men det forekommer mig, at for Havelodderne var der en Bestemmelse om, at de paagældende, som ønske saadanne Lobder, skulle melde sig inden en forestrevent Frist, saa at man der havde nogenlunde Oversigt over, hvor mange Lysthavende man kan gøre Regning paa, at der vilde melde sig til saadanne Lobder, som jo have megen Lighed med dem, som her er Tale om. Det er en Tanke, jeg yderligere skal fremhæve, at det maaffes for-

tjener Overvejelse, om ikke det Hensyn, om der er Trang, og i hvilket Omfang der er Trang til saadanne Lobder som dem, Forslaget sigter paa, kommer i Betragtning med Hensyn til Spørgsmaalet, om man paa de enkelte Steder vil gaa til i Øjeblikket eller maaffes senere at fratage Præstegaardene de overflødige Jorder. Jeg skal slutte med at sige, at sikkert vil, naar Jorderne blive udstykkede paa den Maade, disse blive drevne paa langt bedre Maade, end det hidtil er flet. Det er allerede af en foregaaende ærede Taler fremhævet, at Præstegaardsjorder paa mange Steder blive drevne flet, paa mange Steder vel udpinte, hvad der har sin Grund i Forhold, jeg ikke nærmere skal komme ind paa; men her træder Forholdet frem som et agronomisk, nationaløkonomisk Spørgsmaal af Betydning; thi det er klart, at det for hele Samfundet er et Gode af ikke ringe Betydning, at en meget stor Del Jord, som nu drives flet, bliver drevet saaledes, at den giver et Udbytte, som staar i Forhold til, hvad den kan bringe, naar den bliver drevet paa en fornuftig Maade.

L. Thomsen: Jeg vil tillade mig at gøre opmærksom paa, at dette Forslag ikke vil passe paa Færøerne. Det vil derfor blive nødvendigt at komme med den sædvanlige Tilføjelse: Denne Lov gælder ikke for Færøerne. Denne min Ansøelse behøver jeg ikke nærmere at motivere; men jeg vil kun sige, at man kender ikke paa Færøerne Begrebet Hartkorn; der er Inddelingen: Mark, Gylben og Stel; alene af den Grund vil det være umuligt selv med Lempelser at lade dette Lovforslag blive til Lov paa Færøerne.

Bjerre: Jeg antager, at det har været Hovedøjemedet med dette Lovforslags Fremkomst at flette Jord til en Del Smaasolk. Jeg betvivler naturligvis ikke, at det samtidig har været Tanken med det, at fritage Præsterne for det store Avlsbrug, da det har vist sig mange Steder, at det ikke godt kan forenes med Præstens Stilling at drive større Avlsbrug. Enten er Landbruget blevet daarlig passet, eller er Præstegeringen blevet mindre godt passet, eller Landbruget har lidt under, at det har været bortforpagtet for flere Aar. Det er et uheldigt Forhold, og derfor kunde det være ønskeligt, at vi kunde faa en Ordning deraf; men jeg tænker, at det dog har været underordnet, jeg tænker, at de Herrer have villet søge at komme vor Husmandsstand og Arbejderstand til Hjælp ved deres Forslag. Men skønt dette Formaal er priseligt og skønt, tror jeg, de